

Antwoord aan collega L. Frank.

Laat ik beginnen met het einde.

Waar heb ik in mijn stuk gesproken of aangeduid, dat ik de *vakpers* wil doemen tot machteloosheid in zake de bespreking van het tandheelkundig onderwijs, toch niet door mijne vraag: „Zouden wij niet wijzer doen, ons tijdschrift voor wat beters te gebruiken, dan voor het *afbreken* van het tandheelkundig onderwijs in Utrecht?

Frank zegt: verbetering eischt *onpartijdige* critiek van het bestaande en verouderde.

Zeer zeker en zelfs is *afbrekende onpartijdige* critiek geoorloofd, mits ze ten doel heeft *opbouwning*.

Dit laatste nu heb ik niet kunnen vinden in hetgeen Frank schreef over zijn bezoek aan het Instituut. Had Frank onpartijdig willen critiseeren met het doel om verbetering te brengen, dan had hij alvorens de assistenten te antwoorden zich van den toestand moeten overtuigen.

Het spijt me zeer door mijn geschrijf Frank's toorn te hebben opgewekt. *Mijne bedoeling* was niet te kwetsen. Ik besprak het *bezoek* van Frank, en richtte mij slechts tot hem, waar ik zeg:

Maar collega enz.

Deze uitlating was gemoedelijk bedoeld, Frank ziet erin eene uitdrukking, die de beleediging nadert. *À qui la faute?*

Ofschoon ik liever verder zou zwijgen, dwingt Frank mij door enkele uitvallen tot verdediging. Om zoo kort

en zakelijk mogelijk te zijn en in geen geval te kwetsen, zal ik achtereenvolgens puntsgewijze de zaak behandelen.

1. Ik verdedigde niet de kandidaten en trad niet als woordvoerder van de jongeren op, zoodat collega Frank, in dat opzicht, geen rekening behoeft te houden met mijne opvattingen en beschouwingen.

2. Mij is niet bekend, dat ik in mijn stuk blijk gaf eene andere *richting* voor te staan als collega Frank. Mijne opvatting van den toestand zou zich, volgens hem, beperken tot het *onderwijs aan het Instituut*, terwijl Frank's opvatting van den toestand beheerscht wordt door de verhouding van den candidaat tot het *min of meer ideale onderwijs*, dat hij *behoorde* te ontvangen.

Maar over dit laatste hebben wij het niet.

Ik zeide ongeveer het volgende:

Uit het verslag van collega Frank maak ik op, dat hem den toestand d.w.z. de omstandigheden van candidaat tegenover *Tandheelkunde op Instituut* meeviel. De omstandigheden van candidaat tegenover *inrichting van het Instituut* is onvoldoende. Er ontbreken zelfs dingen, die we dagelijks noodig hebben. Laten we trachten verbetering te brengen in de *Inrichting*. Die *inrichtingverbetering* krijgen we niet door te schrijven over het slechte *onderwijs aan het Instituut*.

We kunnen het dus hoogstens hebben over het onderwijs aan het Instituut.

3. Het ontbreken van Hoogleeraarspersoneel zou bij mij niet zoo zwaar wegen. Hoogleeraren geven *slechts* leiding aan de zelfstudie.

De kwestie van hoogleeraar of leeraar is eene titelkwestie, maar zeker zou ik wenschen een stel goede docenten, beter dan dat er reeds was. Waar zeg ik het tegendeel? Ik apprecieerde slechts de onderwijskrachten, die er waren, en raadde zelfs degenen, die het goed meenen met het onderwijs aan, uit te zien naar *goede docenten*.

Het woordje *slechts* vòòr leiding was een „slip of the pen”.

De lezer mag het weglaten of *voornamelijk* in de plaats stellen."

4. Collega Frank maakt verschil tusschen *onderwijs* en *zelfstudie*. Natuurlijk ik ook. Onderwijs is zeer gewenscht, maar voor velen niet onontbeerlijk, terwijl zelfstudie, zelfs bij voldoende onderwijs wel onontbeerlijk is. Hoe is het anders mogelijk, dat collega's, die in vele jaren geen onderwijs genoten nog op de hoogte van hun vak zijn?

5. Klinisch materiaal en instrumentarium geven geen onderwijs, dat doen docenten, terwijl assistenten deze niet vervangen, doch behulpzaam zijn.

Dit laatste ben ik niet met collega Frank eens, omdat aan het Instituut feitelijk de assistenten docenten waren. Collega Frank zou toch niet willen eischen van Dr. Dentz, dat hij zoovele jaren alleen als docent was opgetreden. Dat de Inrichting (materiaal en instrumenten) geen onderwijs geeft ben ik wel met hem eens, maar mijne meening is, dat eerst de inrichting verbeterd moet worden, willen goede leeraren met vrucht kunnen doceeren.

Onder *leiding* bij de bestudeering van Tandh. boeken en tijdschriften versta ik het *aangeven van de wijze waarop en de richting waarin* die boeken en tijdschriften met het meeste succes bestudeerd kunnen worden, en die leiding mag toch zeker wel aan de assistenten worden opgedragen, vooral als ze feitelijk docenten zijn.

6. Het woord „*vluchtig*” voor bezoek flateert niet mijn stuk, omdat ik daarmee de resultaten van collega Frank's bevinding wil verminderen. Zeker voor deugdelijke waarneming was het bezoek te vluchtig. Ik zie niet in hiermede iets miszegd te hebben.

7. Ik schreef niet, dat bedoeld boekje *alleen* het fantoomwerk als opgave bevatte, maar haalde aan de omschrijving van het boekje, zooals deze luidt in het stuk van collega Frank zelf, zoodat ik me van geen onjuistheid in deze bewust ben.

8. Zeer juist doe ik niets anders, dan collega Frank's

programma van het huidig onderwijs toetsen aan het Genootschap's programma en kom dan tot de conclusie, dat dit laatste 2 × een uur per week college voorschrijft, welke colleges naar mijne meening niet onontbeerlijk zijn. Voorts is voor kliniek, conserv. tandh. en techniek, het aantal uren bij het huidig onderwijs minder, voor het meereendeel een gevolg van beperkten tijd der docenten, en te weinig plaats voor de candidaten. Maar daar staat tegenover, dat de meesten dan ook langer dan twee jaren in Utrecht studeerden.

9. Collega Frank zegt: „Ik spreek pertinent tegen, dat er in Utrecht *onderwijs* in de orthodontie wordt gegeven.”

Ik geef toe, dat het woord onderwijs niet goed is, maar dat blijkt ook voldoende uit hetgeen ik laat volgen, als ik zeg, dat de assistenten bij de studie en de toepassing de behulpzame hand bieden.

10. Op den gezwollen en op effect jagenden zin volgde een andere tusschen twee haakjes, die volledigheidshalve niet had mogen ontbreken. Naar mijne meening slagen nog vele candidaten voor het praktisch examen, omdat ze bij nadere kennismaking geen ambachtslieden blijken te zijn. Anders is het mij onbegrijpelijk, dat nog één examiner één candidaat een getuigschrift voor voldoende afgelegd tandheelkundig examen ter hand doet stellen.

11. Elkaar weersprekende meeningen.

De tegenstelling zou zijn:

De candidaten kunnen door zelfstudie worden zelfstandige mannen, die zullen blijken opgewassen te zijn tegen de moeilijkheden, die zij in hun vak hebben te overwinnen, en ziet die candidaten veroorloven zich zelfs goede colleges te negeren. Hoe rijmt zich dat te zamen.

Ik zal niet trachten het vraagstuk op te lossen. Collega Frank vraagt: „Is de kiem dier zelfstandigheid reeds in het negeren van die colleges waar te nemen?”

Ook het antwoord op deze vraag laat ik gaarne aan den lezer.

12. Eene insinuatie in verband met een stuk uit eene lezing.

Het spijt mij, dat collega Frank die lezing erbij heeft gehaald. Hij had naar mijne meening beter gedaan zich tot mijn stuk in het Tijdschrift te beperken. Nu hij echter verder zoekt naar woorden, die ik eenmaal elders gesproken heb, wil ik ze gaarne nog eens hier herhalen, in de hoop, dat collega Frank ze dan misschien beter verstaat.

Wie schettert of schrijft over het slechte onderwijs in Utrecht, zoo dat het *publiek* zulks hoort of leest, benadeelt zijne collega's, en de *meesten* die dat doen, hebben niet het belang van het onderwijs, maar hun eigen belang op het oog.

Ieder, die dit onbevooroordeeld leest, zal dunkt mij, daarin geen aanstoot vinden.

De ernstige mannen, die in ons *Tijdschrift* over het onderwijs schreven, behooren natuurlijk niet tot die meesten.

Naar mijne meening is er reeds zooveel *afbrekends* van het onderwijs te Utrecht gepubliceerd, dat ik ons Tijdschrift te goed achtte, om nog langer daarmee voort te gaan. En hiermede ben ik gekomen aan het begin van mijn antwoord.

Moge collega Frank verzekerd zijn van mijne goede bedoelingen jegens hem en het Tandheekkundig onderwijs in ons land.

J. M. KLINKHAMER.